

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
MEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 30. Juliusban. 1788.

Úti a' 12-töt — 7 órától fogva olvasom az idegen nyelvű Leveleket, 's mit találok benne? tsupa szó-szaparitást, és a' már általuk rég megíratott híreknek most egy, majd más köntösbe való fel-öltöztetéseket. — Ma Vasárnap van, meg-vállik hétfőn és kedden mi jö a' Kurir Konyhájára — addig pedig

Tsak ezeket írhatjuk;

A' Nagy Tábournál lévő rendeletlen Szabad-seregnek híres előjárója Kotsa egy Levelet vészzen a'

napokban magától a' Török Nagy Vezértől, melyben a' vala néki a' Török Tsászártól ígérve, hogy ha a' maga Sergével edgyütt által-állana, azon-kivül, hogy a' Portától 40-ezer Piásterrel meg-ajándékoztatna, egy Basaságot-is nyerne magának. Vén ezen Levelet Kotsa, alig olvasa-el 's vízi II. dik JOSEF-hez; ki ezen nagy szivű Férfinak álhatatos hűségét nagyon meg-ditséré — 's kéttség-kivül meg-is jutalmaztatja, — Kotsának ezen Szabad-sergét 4 Kompániával nagyobbítják és Rendes Szabad-sereggé fog lenni, hól Kotsa egyszeribe Stab Tifzté fog lenni; melyet ő Felsége néki eddig-is meg-adott vólna; de magát mindég azzal mentette, hogy még jobban meg-akarja érdemleni.

A' Szebeni Közönséges Levelek most-is emlékeznek a' Törököknek Jalsinál Generálm. Fábri és Muzka Generál B. Elmpt által esett nagyotska veszedelmekről, a' melyről miis közelebb múlt Leveleinkben emlékeztünk vala; de most-is annak több környül-állásait nem vehettük, hanem ezen következőt: Mihelyt a' Muzka Generál Báró Elmpt észre vette, hogy a' Tatár Khán némely Basákkal Jalsi-felé meg-indult, mingyárt ezt Generál Fábri-nak meg izente illyen edgyet értéssel; hogy tettessé Fábri mintha féltében Jalsiból szaladna, és addig magát húzza hátra, mig az ellenséget egy meghatározott helyre tsalhatják; akkor Fábri előről, Elmpt pedig hátulról egyfzersmind üssenek az ellenségre; a' mely edgyezés e' szerezént véghez menvén, tsak nem az egész Tatár Khán Tábora megzavarittatott. — Ezen történetről egy Lembergi

13-dik Juliusban iratott Levélből egy kis külömb-
séggel olvasunk, hogy tudnillik nem a' Tatár Khán,
hanem az Ipsilándi helyébe tétetett ujj Móldovai
Vajda Manole lett volna az, a' ki Jassihoz 12-
ezerrel meg-érkezett; és látván, hogy Generál Fábrî
Jassiból a' Bojérokkal edgyütt el-szaladott, (holott
Fábri tsak Lárgaig húzta magát vissz) mingyárt
ezen ujj Hofpodár Malone egy Kurirt indított Kon-
stántzinápolyba olyan örvendetes hitrel, hogy ő
a' JOSEF Tsászár Népét Jassiból ki-kergette és a'
maga Fejedelmi lakó-helyére bé-szállott: de a' mint
fellyebb-is látók, nem tartott sokáig az ő öröme
Jassiban. Tsak ugyan várjuk-el, mig ezen történet-
nek napját, vagy az el-esteknek számát bizonyo-
sabb tudósításból olvashatjuk. — Ugyan azon Lem-
bergi Levélből olvasuk; hogy oda Tseh-orzágból
szüntelen vitetnek az ágyuk, húbitzák, gollyóbifok,
tüzi-töltélek és egyéb hadi-készületek; mellyek rész-
szént ottan le-rakatnak, rész-szerént mingyárt to-
vább vitetnek: továbbá hogy ottan 40 fogoly Tö-
rökök vagynak a' kis Kazármában, kiknek a' Len-
gyel Nemesség naponként bövséges alamisnát küld,
mely minden-nap 6 — 10 aranyokra gyül: ebből
azon fogoly Törökök vigon élnek, esznek isznak,
pipáznak kávéznak, és tsak feleségeik után sohaj-
toznak, azon kívül semmi bajok nintsen. Ugyan
ottan egy Török Kém fogatott-el, ez Oláhul, Len-
gyelül igen jól beszéll; születésére nézve Török,
találtatott Lengyel köntösben; és annyit már meg-
vallott, hogy ő Lembergbe azért küldetett vólt,
hogy meg-kémlelje, ha vagynak-é ottan sok ágyuk

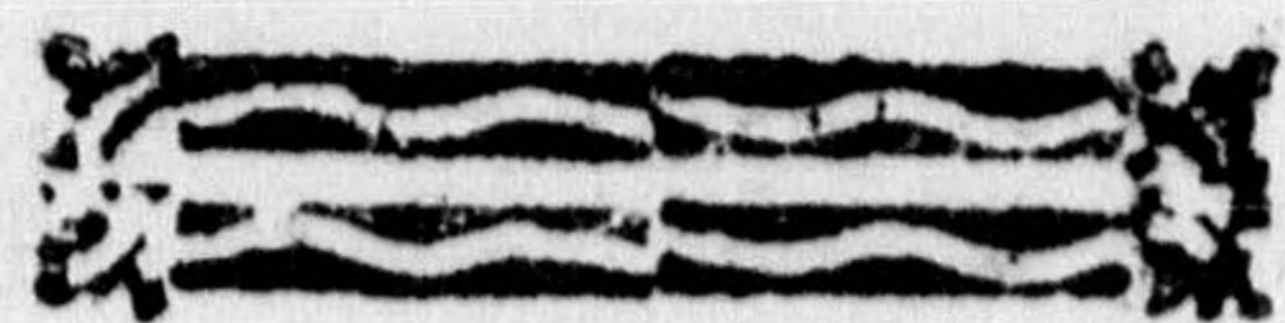

és nagy Őrizet. Ebből a' tettik-meg, hogy a' Törökök szeretnék Lemberg-re-is rá-ütni.

A' Budai Ujságból ezt olvassuk: A' Nagy Tábornál közönségesen tudva vagyon, hogy ő Felségéhez egy Staféta érkezett a' Skutari Basának hitetlen maga viseletéről hozott hirrel. Ez a' Skutari Mahmud Basa ez előtt (a' mint meg-irtuk vala) azt írta a' Tsászárnak, hogy ő a' pénznek nem léte miatt nem jöhetne minékünk segítségünkre; melyre nézve Brogniard, Vernet és Pikler Tiszt Urak által (ez a' Pikler született Pesti fiu) ő nékie ő Felsége 20-ezer aranyakat küldött: ezen Tiszt Urak meg-érkezvén Skutariba, által-adták nékie a' pénzt egyéb izenetekkel edgyütt; Mahmud őket be-tsületesen fogadta, minden ki-telhető segítségét igértte, és ezen Tiszt Uraknak a' maga határaiból lejendő ki-kifirésekre bátorságnak okáért katonákat rendelt: de midön szintén Monténegrónak határ-szélléig kísértettek volna ezen 3 Tiszt Urak, a' kísérő katonák által meg-ölettek, kiknek fejeiket a' hitetlen mingyárt a' Nagy Vezérnek a' maga engedel-mességének jeléül Sófiába küldötte; és e' Konstantinápolyba. Kétség kívül ez a' meg-fejthetetlen mesés maga viseletü Basa, már az előtt, hogy mi-töllünk pénzt kért, a' Portával meg-békélt és meg-edgyezett volt, tsak a' 20-ezer aranyra vólt szüksége. Ő Felsége ezen Tiszteket, mint a' Török tsalárdságnak áldozatait nagyon sajnállotta. — — Tsak jól mondották vólt hogy: Fide, sed cui vide! A' paraszt példa beszéd pedig azt tartja, hogy a' kinek egyszer a' meleg Kása meg-égeti a' száját, mász-

mázfzszor a' hideget-is meg-fujja. — A' Budai Helytartó Tanács-székről Jul. 15-dikén költ egy Felsőges Rendelés-szerént : Magyar-országban és Erdélyben mindenféle marha húsnak ki-vágása a' szabott árron minden embernek olyan fel-tétel alatt engedtetik-meg , hogy azok a' kik magokat ujjonnan a' hús vágásra határozzák , azokkal edgyütt a' kik ez-elöttis vágtanak , arra kényszerítettessenek , hogy a' húsban egyszer-is fogyatkozás ne légyen : továbbá , senkinek a' maga lakó helyyében addig a' marhát le-ütni szabad nem lészzen , vallameddig azt a' helységbéli Tisztviselőnek eleibe nem állítja , és azon vágandó marhának egészséges vóltáról bizonyyságot nem kap : sem pedig a' húst idegen helyen addig el-ne adhasza , mig annak meg-visgáltatásáról bizonyyság-levelet nem mutat. — Brassóból írják , hogy a' megsebesítetett Májor Layritz még nintsen minden veszedelmen kívül , mert a' gollyóbis a' füle-mellett a' tsontban meg-akadott , és még nem lehetett onnan ki-venni. —

A' Fő-Hadi-Tanátsból ki-adatott mostani jelentésben , ismét nintsen semmi igen nevezetes dolog ; mindazáltal a' mitsodás itt következik. (**) A' Tóth-orzági Tábortól Jul. 14-dikén. A' Gradiskáner Regement Obestere Kvozdánovits jelenti , hogy a' Törökök Gustitzánál éjtszaka a' hóldnak el-meneletele után hajókra ülven , mi-hozzánk által-indultak ; de a' lárma-fáknak meg-gyújtása által a' mi Sergeink jó idején a' partra érkezvén , azokat tüzelések által meg-téritették. Fél óra múlva ismét meg-ujjitották a' Törökök által-jövő szándékjokat ,

de ekkor a' miéink el-várván őket mig a' Száva közepén innen érkeztenek, olyan hathatos tüzelést tevének rájuk, hogy ismét vissza-kelle térniük: mi kár eshetett a' Törökökben a' mi tüzelésünk által nem lehet tudni, hanem azt vették észre a' miéink, hogy a' Törökök vissza-mentekben keményen hányták-ki a' vizet hajóikból, kétség-kivül meglyukasztatott a' lövések által; tüzeltenek ugyan ök is mi-reánk, de minden kárunk nélkül. — A' Broder Regiment Oberstlájdnántja Kovátsevits Rátsinéséből jelenti, hogy a' mi Szabad-sergeink Jaminánál a' Száván által-menvén, 25 Török hajókat el-meritettenek és haszon-vehetetlenekké tetteken; ugyan a' Broder Regimentbéliek pedig, az Obesterjek Tsernel jelentése-szerént 20 Török hajókat vagy el-hoztanak vagy el-rontottanak. — Ezen Obester Tseruel jelenti, hogy a' minapában jelentett bokroknak le-vágásában, a' Törökök-felől való parton; a' Szártóriszki lovas Kapitány Gróf Lázár, és Fő-Hadnagy Schmidt, magokat igen jól viselték. — A' Horváth-orzági Tserovliani Táborból Jul. 13-dikán iratik, hogy ezen napon a' Török Dubitzából két mosárokkal és némely ágyukkal igen tüzesen lövöldöztek a' mi Dubitzánkra, de minden kárunk nélkül: a' mi ágyuzásunk pedig nekik nem csak halgatást parantsolt, hanem a' lövő Sántz-töltéseket-is ugy meg-rontotta, hogy egy fél óra múlva egy Török sem mérészelt a' mo'sárokhoz közelíteni; és e' szerént az ágyuzás meg-szünt. — Bánátusból Méhádiáról Jul. 15-dikén. A' Kubinban lévő Vezér Gr. Aspermonti jelenti, hogy Belgrád-

grádból ujjonnan 4-ezer Törökök mentenek az erdő-
kön által Nísa-felé, és valamint a' nem régen onnan
el-ment 2-ezer Törökök, ugy ezek-is a' hol a' határon
gabonát találtak, azt fel-gyújtották, és mindenféle
rendetlenségeket tselekedtek. Ezek Belgrádból azért
mentek-el, hogy köntös és éleség dolgában szüksé-
get éreztek, magokat és lovaikat tsüpa mezei ör-
letlen gabonával kellett táplálni, ezen-kivül a' föld
mivelésre szükséges Keresztyén Jobbágyok onnan el-
lévén széllyedve, magoknak kellett a' mezei mun-
kát-is véghez vinni; melyet a' Spáhifok tovább nem
állhatván; Belgrádból el-költöztenek. — A' Kho-
tzimnál edgyesült Mufzka és Tsászári Táborból
Jul. 16-dikán. Hogy a' Khotzimban lévő Törökök,
a' Város és a' mi Táborunk között lévő réteken lo-
vaikat ne legeltethessék, tehát Hertzeg Kóburg és G.
Soltikov el-végezték magokban, hogy a' Városhoz
közelebb lépvén, lövő töltött-sántzokat készítsenek,
mellyekből a' Várig lehessen löni. Erre nézve 13-
diban reggeli 3 órakor a' F. Mufzka Tsászári Se-
regből 3 Bataliom, 1 Karabiner Regiment és 1 Se-
reg Kozák a' jobb szárnyáról; ugyan azon punk-
tumban a' F. R. T. és Királyi Táborból pedig 3
Sergek, Feldmarfallájdinánt Báró Szauer Ur vezér-
lése alatt, a' Khotzim Vára körül lévő Sikságra bé-
szállottanak. — Az első Sereg áll vala Oberstlájd.
Karajtzay alatt a' Kaunitz Bataliomából, 1 divisio
Tsászári, egy divisio Barkó Húszárokból; és egy
divisio Lévenner könnyü lovalsaiból — a' második
Sereg Mézáros Obester alatt áll-vala a' Mitrovizki
és Ventzel Kollorédó Sergeiből 2 Bataliom, és 3 di-

divisio Tsászár Sergebéli Húszárokból — a' 3. dik Sereg Oberster Filó alatt 5 Svadrom Barkó Sergebéli Húszárokból, egy egy Bataliom Sréder és Pellegrini Sergekbéliekből és 100 Stutzosokból. — Ezek közül a' Sergek-közzül mindenikkel magával vala az ő Várat ostromló Sántzaikra és töltéseikre ki-rendelt ágyuik és más ostromló készületeik. — Ezeknek ostromi helyben telepedések után leg-előbb is az ellenség mingyárt a' maga kemény tüzelő eszközeit a' maga óltalmazó töltéseire rakván, leg-előbb is a' Muszka Sergekre ágyuzni kezdte; de a' kiktől még keményebb ágyuzással fogodtatván, a' maga tüzet Karajtzay és Mészáros alatt a' mi 2 első Sergeinkre fordítá; — de itt is az ezen Sergeknél lévő Pattantyus Hadnagy Rittersberg Ur által adatott ágyubéli kemény tüzek által menydörgő feleleteket nyervén, el-halgatni kéntelenítettének. — Ugyan azon időbben, el-kezdte az ellenség a' Várkö-falairól is a' kemény ágyuzást Oberster Mészáros és Oberstlájdinánt Karajtzay Sergeire; de minthogy az ágyu-gollyóbifok mind meg-gyengülve jutottanak ezek közé, a' gyalogság mingyárt a' Battériák' tsinálásához kezdte. — Ezt észre-vévén az ellenség, leg-ottan ezek ellen kezdte a' leg-keményebb tüzzel tüzelni, hogy a' Battériák fel-hányását meg-akadályoztathassa; de ezek az ő ágyuzásokkal semmit nem gondolván, a' Kaunitz, Mitrovzki és Ventzel Kollerédó gyalog Batalionjai fényes nappal az ellenség ágyuzásai között egész el-tökéllett indulattal készítették-el a' Battériákat; és még is az ellenség tüze által esett kárunk, a' Ventzel Kollerédó Bat.

Zászló-tartó Orebiek és ugyan azon Bataliombéli
Köz-emberből áll. A' Kaunitzi közzül is 2-en meg-
besittettek. — Minek-utánna a' Battériák' tsinálá-
sa el-végeződött, mindeniknek azok közzül 4 Kom-
nia maradott örizeten, és a' többi magát a' Tábo-
rig visszahúzza; ki-vévén az Oberster Filó Ur
Kommendoját, ki magát a' maga Battériája mellé
Sátorokba helyhezette 's ott maradott. — 13-dik-
ban estvére kelve meg-szünt az ellenség az ágyu-
zástól, és az ólta fülelve alszik. — A' Battériák
tsinálását igazgató Insinérek az itten lévő fő Ve-
zér Hertzeg igen nagyon meg-dicséri. (**)

Elegyes Tudósítások.

10-ezer Törököt mondanak hogy ment Móldo-
vába. — A' Bihátsi Törökök Kommendánsnak Dres-
nik meg-vételekor egynéhány embereit el-fogták, a'
kikért ő mindenikért, 2, 3. vagy 4. Auszriai Fog-
lyot-is ígért, ha ki-adják. A' tsere így esett-meg;
Pehárnik Oberster egynéhány emberrel Passina Lu-
ka-felé ki-ment nem messze Isasitshoz, 12. fogoly
Törökkel, a' hol a' Bihátsi Kommendáns-is meg-
jelent a' magáéival, 's ezt kérlette az Török Fog-
lyoktól; Fijaim! hogy vólt dolgotok a' fogságban,
a' melyre azt felelték; jól; de a' mi Foglyaink azt
mondták, hogy ők meg mindig bé-vóltak zárva,
4 napba kenyeret minden-nap pedig még tsak fris
vizet sem kaptak. — A' mi egyéb dolgait illeti a'
Töröknek, azt mondják, hogy a' Divány mindig
tanátsot tart, és a' Békeleségről tsak nem kalap le-
véve emlékezik, a' mellyet a' Frantia Követ-is u-

gyan csak sürget; de a' Nagy Vezér Vicéje egészen ellenc szegezi magát mindennek. — A' Török mostani Hadi-katonaság száma ez. A' Gyalogok; A' Jantsárok 162 Regementekből állanak, a' melyekben 1000 embernek kék lenni mindenikben, és így mind öszve 162-ezer: de minthogy mindenik Regementben sok az öreg és az alkalmatlan, 800-ra számlálván, 120,600 a' Jantsár. De minthogy ismét sok Török a' betsületért iratja magát a' Jantsárok közé, tehát egynéhány 1000-ret így is ki lehet húzni; 's ha a' Konstantzinápolyban és egyéb Várak őrzésre 15-ezer marad őrizni: ugy a' háboruba ment Jantsárok száma csak alig ha több 110-ezernél. — A' Topzi, Pattantyuság 18-ezer, és ezek mellett a' Bombárdisták 2000-ren vagynak: ha 10-ezeret a' Várakra ki-vezünk, marad 10-ezer. — Azokat a' Sergeket, Sarigiás, a' kiket a' Basáknak kell ki-állítani 6000-nek mondják. — A' Mekterli, Táborra vigyázók, a' kiknek a' fejek a' fő Kvártélymester, 6000. Mind öszve hát a' reguláris Török Gyalogság a' háboruban leg-alább 132-ezer. Ezenkívül, a' betsületért és a' prédáért sokan lesznek szabad katonákká, a' kik erős katonák szoktak lenni; ha szükség van, van példa, hogy a' 10. vagy 6-dik embert-is erővel el-vezik katonának. Azonban az Arábiai, Egyiptomi, Marokkáni, Tunisi s. a' t. segítő Seregek fintsenek ide fel-téve; a' Tatárok fintsenek, a' kiket 20-ezer mondának. — 2.) A' Lovaság. A' szüntelen fegyvert viselő Lovások, a' kiket az Ország fizet, 12-ezer. — A' Timárióták, vagy a' katonajöszágoktól adandó Seregek 132,945.

Ezek ha tellyes számmal nintsenek, a' szabad katonákkal töltik - bé a' helyeket; — a' Sebezi, nehéz Lovaság 18-ezer, — a' Segbaini, a' kiket a' Basáknak kell adni 4000. Mind öszve 166,945. — De itt ezek közt még nintsenek a' Muklagi vagy a' Basák mint egy Test-örzői, a' kiket, minthogy egy 3 Ló-farkas Basának 300 vagyon, 6000 vetnek fel; a' Bastangi vagy az a' 12-ezer réguláris Sereg lints itt, a' kik tsak a' Nagy Vezérrel mennek a' Táborban; a' szabad katonák sem számláltattak ide, a' kiket, 10, vagy 17-ezer mondanak. Azért a' Török Gyalogságot 130-ezernél, a' Lovaságot 150-ezernél többre lehet fel-vetni, hozzá tévén 100-ezer Tatárokat, most 400-ezer Török katona áll fegyverben, ki-vévén a' Tábori Szólgákat és rabokat. — A' magános Levelek azt beszélik Kóburg Hertzege, hogy már most a' Muszkákkal Khotzim Várát ugy bé-keritette, hogy még azt sem engedi meg hogy a' Barmokat a' Vár alatt legeltessék, a' Várbéliek-is már a' tsatéj-patéjokban 600 embereket vesztették-el, sok betegjeik és sebeseik vagynak, 's egy oka Tehén-hús nállok 45 krajtzár; a' Muszka Sereg a' Kóburg Hertzeg Seregének most már a' jobb szárnya, a' Muszka Lovasok kék, a' Gyalogok zöld ruhában vagynak veres hajtókával; 1000 Dóni Kozákok-is vagynak velek, és 3000 szeke-
rek. — A' Bukovinai Levelek-is azt modják az uj Móldovai Fejedelemtől Manole Roszetről, hogy 6 mért-földnyire van Jalsitól Movilarabojnál, az alatta lévő Sereg számát bizonyosan nem lehet tudni, de a' mint lehet gondolni, nem kevés minthogy 3
Basa,

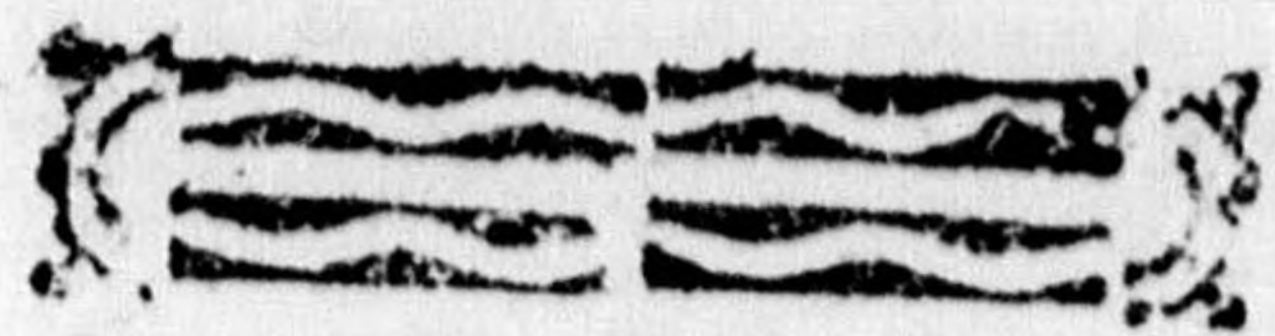

Basa, és a' Gheráj familiájából egy Szultán vagyon benne. Ez a' Manole, most az utolsó Muszka és Török háboruban Szebenben múltatott Erdélyben, a' hol foka-is esmerik; egy eleven tüzes ember és mint egy 45 esztendős.

Svéd. Mióltától fogva a' Svédok Királya Fil. lándba ment, azóltától-fogva még egy-néhány Sergek hajókáztnak ide; ugy hogy az itt lévő fegyveresek' száma leg-alább-is 30-ezerre mégyen. A' Király-is szerentsésen meg-érkezett a' Finlándiai Kikötő helybe. A' Muszka Követnek Gróf Ráhumovszki Urnak 8 napok alatt el-kelletik vala menni Stokhalomból, ha a' Király meg-kettözött kérésére meg-nem engedte volna, hogy addig ott maradjon, mig egy már útban lévő Muszka Kurir meg-nem érkeznek; azonban egy könnyű hajótska szüntelen készen tartatik arra, hogy ezen Követet, ha ugy fog tetfzeni, Pétervárába repittse — és addig-is tsak ugy vagyon Stokhalomban mint egy magános ember.

Hágában a' Keresztény Vallás' óltalmozására és terjesztésére fel-állott tudós Társaság az 1786-dik esztendőben adta vala-ki, a' jutalom alatt való meg-fejtésre ezen kérdést: „Vallyon a' Keresztényi Vallás meg-álhat-é tsupa erköltsi Tudománnyal, minden (Dogma) Szent-iráson épült Vallásbéli tudomány-nélkül? Az ezen kérdésre felelő Tudósok a' múlt 1787-dik esztendőben bé-küldvén minden-felől a' magok irásaikat a' nevezett tudós Társasághoz, minekutánna azok meg-visgáltattanak volna, a' jutalomúl ígért emlékeztető nagy ezüst' pénz Erdély-

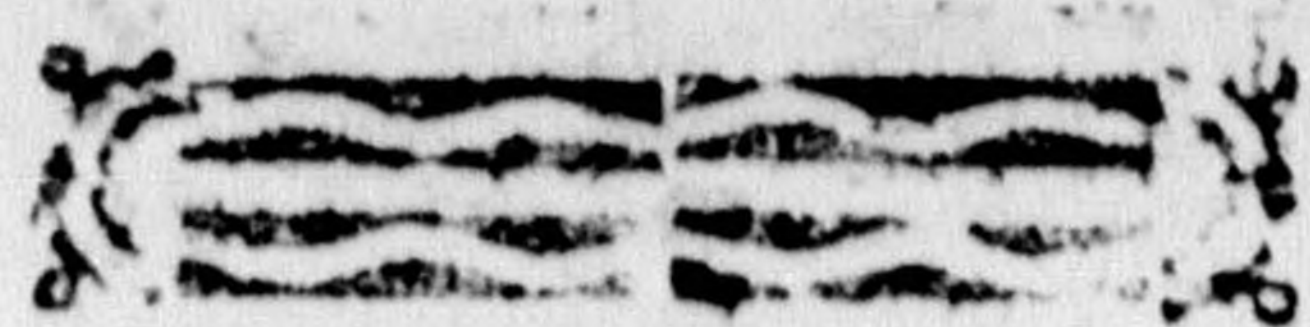

délyben a' Kolosvári Réf. Theol. Professor T. T. Pap Szathmári Urnak ítelteték; melly jutalom pénz ezen folyó esztendőben verettetvén, az azt kézhez vivő által nekünk-is a' napokban kezünkben forga. Ezen pénznek szépsége tsak nem Pár-nélkül való, és edgyik felének kerületén ezen irás olvastatik: „ Praemium societatis Haganae pro vindicanda Religione Christiana — egy közepében lévő kofzorú között pedig ugyan azon felén: „ Michael Pap Szathmázi Nobil. Transilv. Hungarus. Colleg. Réf. Claudiopol. S. S. Theol. et Hist. Eccles. Professor P. O. promeruit. MDCCLXXXVIII. — A' más felén ezen pénznek egy Keresztényi Vallást ábrázló paisos szüz vagyon, kinek feje-felett a' nap mellette edgyik-felől a' Biblia egy Keresztel, hól nem mezfze 3 kö-szál emelkedvén-fel, ezeknek alóllanyilak jönnek-ki, mellyek ellen a' Szüz Bibliát és Keresztet óltalmozza a' Paisal, jobb kézre ezen írásra Máté XVI. 16 — 18, és jobb lába mellett egy Vasmatska. Melly nagy ditséretére és tisztségére szolgáljanak Nemzetünknek az illyetén tudomány-által külső tudós és pallérozott Nemzetek között nyert jutalmak, tsak a' nem tudja, kinek a' maga nemes Nemzete betsületét szomjuhozó szive érzéketlen.

A' Párisi tudós Társaság 3000 livrát tett-fel annak, ki leg-jobban meg-fogja mutatni, hogy lehessen a' tsetsemő gyermeket tsets-nélkül leg-jobb móddal fel-nevelni. —

Göttingából azt írja egy kedves Hazánkfia, hogy nem régiben egy levegőben repülő Paripán

egy Magyar Húszárt botsátottanak - fel fegyveresen egész Magyar öltezetben; ki, midőn a' szélnek akkori mozgása - szerént a' Török ellen Konstantinápoly-felé vette volna útját, az egész néző sokoság nagy tapsolások között késéré-el szemével, — Ama hires Göttingai Professor Raft, ki a' maga böltseségét és pennáját tsudálkozásra méltóképpen tudta a' gyermekek eszéhez alkalmaztatni — és ezek' számára Geográfiát Historiát és egyebeket irt vala, meg-hólt.

Nagy Várad 11-dik Julii: „ Ö Felségének kegyes Rendelése-szerént a' Nagy - Várad Királyi Akademiában nem tsak a' Törvény bé-fog hozatni, hanem még a' Tanittók közt-is változás fog lenni, tudnillik: az eddig vólt Grammatikának öregebb Tanítója (Seniora) Tövisy Ignátz Ur a' maga kívánsága - szerént nyugodalomra tétetett 166 forint, és 40 krajtzárból álló esztendőbéli Pensioval, ennek Rend - szerént helyét foglalta Tisztelendő Szluha György Ur 500 for. fizetéssel. Kinek helyében 400 forint fizetéssel Kaszner György Ur. Ugyan ennek helyében tétetett 350 forint esztendőbéli fizetéssel Für Márton Ur, ki már 8 esztendőtől fogva a' közönséges jónak szolgál, és Nagy - Váradon 4 esztendeig renden kívül való Tanittó vólt fizetésére, és Nevére nézve; de ha nézzük, és jól meg-visgáljuk renden-való Tanittónak, köteletségét ditséressen vifelte. Ugyan jeles érdemiért most renden-való Tanittónak (Professor Ordinarius) rendeltetett ö Felségétől, a' mely már Májusnak 19-dikén a' Nagy - Várad

radi Akademiában közönségsé-is tétetett, és 1-50
Septemberben Munkájokhoz fognak.

Appró jegyzések.

A' F. Császár leg-frissebb egészségben táborozik. Ferentz fő Hertzeg már a' tudva lévő útban
vagyon. A' fő-igazgató Vezér Lásci Ur-is bádgya-
dozásaiból ki-épült, és igen frissen vann. Hertzeg
Liktenstáin Károly Ur a' Horváth-orzági fő Vezér;
kit ez előtt költ Levelünkben igen szerentséfen te-
mettünk vala-el, él, és a' maga tulajdon keze-irá-
sa bizonyosága-szerént, nyavallyáiból kezdett gyó-
gyúlni. A' Bétsi Publikum, ki ezen Hertzeget ki-
mondhatatlanúl szereti, valamely nagyon bánko-
dott ennek halálán, olly nagy vigasztalást nyert e-
leg-máfoltatásában. — A' Móldovai
nyazó Hertzeg Ipsilándi a' múlt Vasár-
nap Beszbe érkezett; az Auszriai Birodalom öreg
Attyának Hertzeg Kaunitz-nak Udvarlására. Ennek
szegénynek irgalmatlan fogságban lenni mondatnak
felesége és kedves gyermekei Konstantzinápolyban.
Ipsilándi minden fogolyi örizet nélkül nagyon.

A' leg-közelebb érkezett Móldovai Levelek igen
örvendetes hirekkel szárnyálnak közinkbe; a' mi-
dön azt erősítik, hogy a' mi Népünk az egész Or-
szágban széllyel jár, és az ellenséget, igen kevés
ellent-állás után, vágják kergetik és fogdosák. Jas-
si körül mint egy 10-ezer Törököt a' híres Vezér
Fábri a' vele edgyesült Muszkákkal rész-szerént le-
vágott rész-szerént el-fogott, és azt erősítik, hogy
ama farkány tolyásból költ Hertzeg Mavrojéni-is

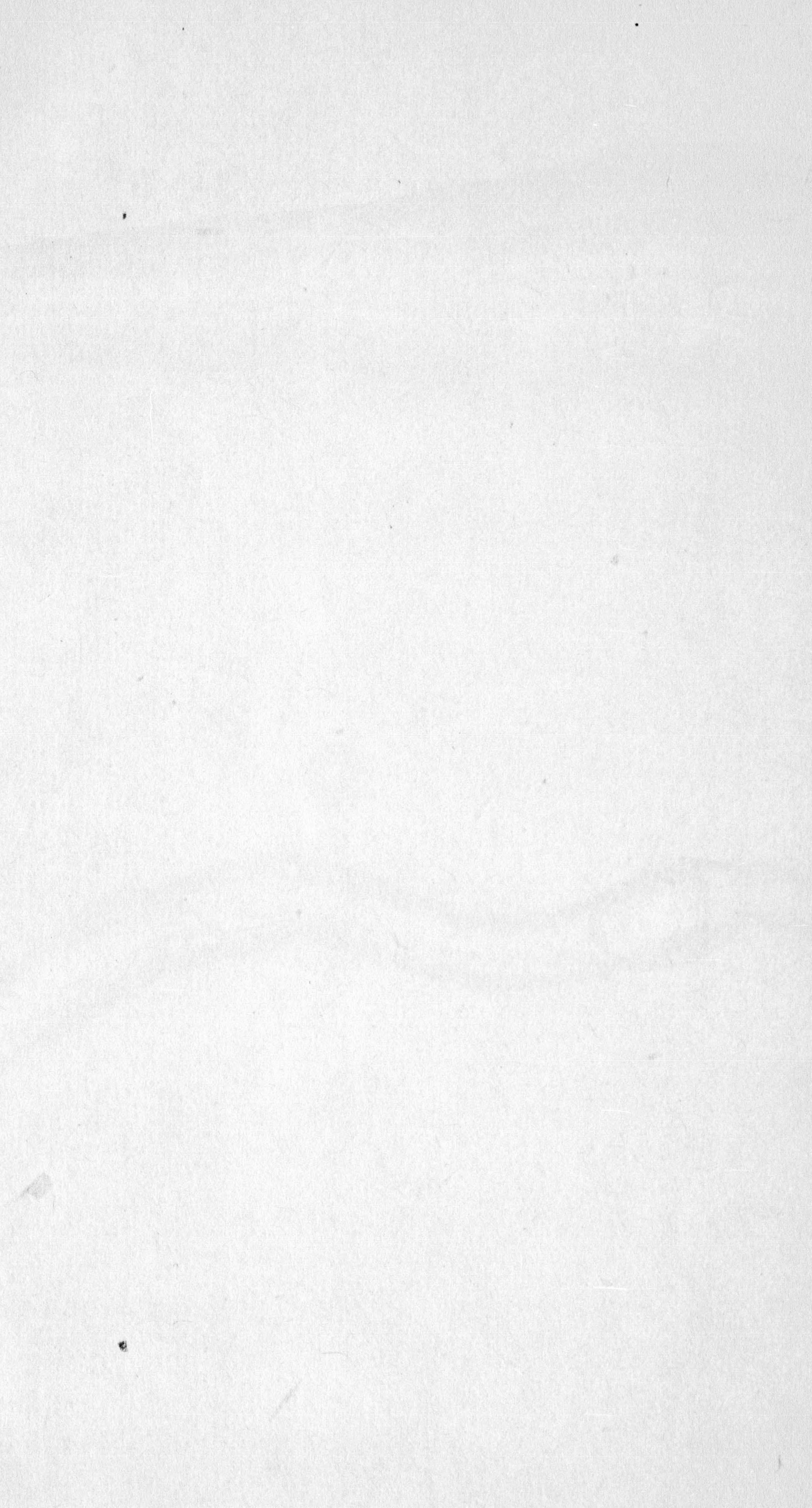
elevenen a' G. Fábri keze között volna Jafsiban. A' hová Fábri Urat megint vissza-költezetnek lenni erősitik. — Gallitziából írják, hogy innen egy Sereg egészséges talpos paraszt Leányt az itt lévő hadibetegek mellé szolgálatra alkalmaztattanak volna. — A' Gallitziában fel-állított 4 puska-por tár-házba 30 millio töltést vittének nem régiben.

A' leg-újabb tudósítások-is még egyebet nem mondanak a' Nagy Táborról, hanem hogy azon helyben fekszenek; de e' nem-is tsuda; mert itt a' meleg hallhatatlan mértékben vagyon; már egy néhányszor 34 — 35 gradusra-is fel-hagott a' Termometrumban. Azonban minden készen áll, és 16-dikban bizonyosan valamely ki-szabott tzelhoz fognak kezdeni. Egy Popa egy hadakozó irást nyújtott-bé ő Felségének, mely irás-szerént sok isérhetünk magunknak.

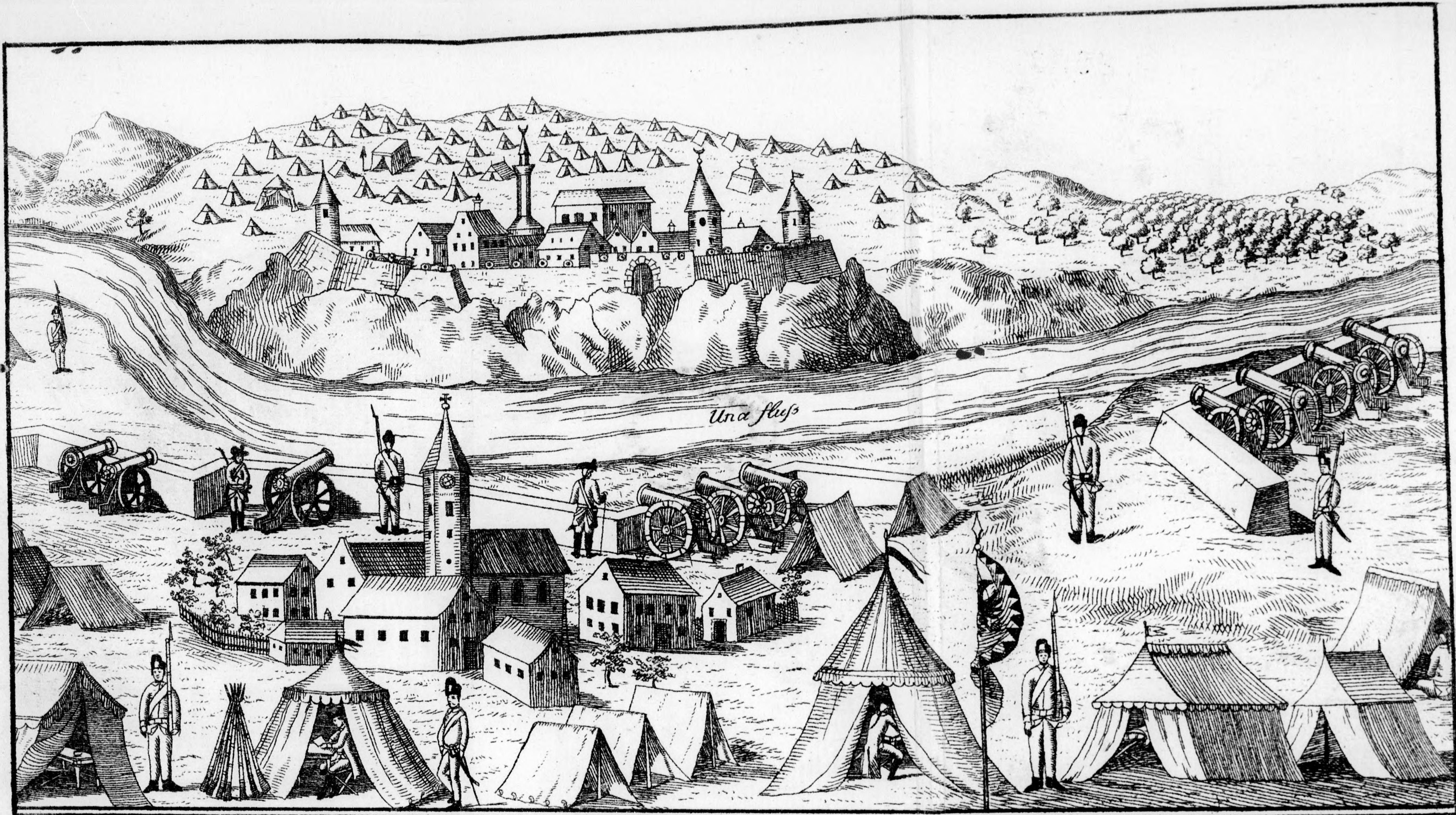
A' Vasvármegyei Tudósítás-szerént itt pálinkának 30 — a' más pálinkának pedig 20 forint az ár; a' bor pedig óltsó.

Itten Bétsben a' Vár-kapui és a' külső Város között a' mely páfintos tágólság vagyon, azon a' fákkal bé-ültetett sétáló utak közé sátorok húzattak, mellyekben a' sétálók mindenféle frissítő italokat találnaak, és esivénként igen szép muzikák mennek véghez. Ennek példájára még a' hátokon button hordozó fa-vágó, és gyümöls áruló Dámák számára-is a' kapu előtt egy sátor húzatott, mely körül az említett Sereg, ki ki maga buttonja mellé a' leg-alsó kontignátziora az az a' páfintra le-telepedvén, a' hadi-és Státust illető dolgoknak beszélése között hörpölik az a' krajtzáros Fin'sia kavét. Ezt képzelné rendes, de nézni tsupa nevetség!

Prospect von
DUBIZA

Ein festes Gränz Schloß an dem Unaflusß in türkisch Croatien, vonden K. K. eingenommen den 26. August
1788

